

Rapport fra de ansvarlige faglærerne på 3. studieår

Contents

Rapport fra de ansvarlige faglærerne på 3. studieår	1
For fagene Avtalerett og Obligasjonsrett I og II svarer ansvarlige faglærere følgende:	1
For faget Dynamisk tingsrett svarer ansvarlig faglærer følgende:	2
For Obligatorisk kurs er det ikke innhentet rapport	2
For faget Selskapsrett har ansvarlig faglærer ikke levert rapport, under er læringskrav og litteratur for høsten 2018:	2
For faget Rettshistorie svarer ansvarlig faglærer følgende:	4

3. studieår består av emnene JUS3111 Formuerett I, JUS3212 Formuerett II og JUS3220 Rettshistorie. Fagene Avtalerett, Obligasjonsrett I og II, Dynamisk tingsrett og Obligatorisk kurs utgjør JUS3111. Fagene Dynamisk tingsrett og Selskapsrett utgjør JUS3212. Faget Rettshistorie utgjør JUS3220.

For fagene Avtalerett og Obligasjonsrett I og II svarer ansvarlige faglærere følgende:

Denne rapporten er utarbeidet i fellesskap av Ivar Alvik og Harald Irgens-Jensen som ansvarlige faglærere for henholdsvis Obligasjonsrett I og II og Avtalerett på tredje studieår, første semester (JUS 3111). Disse fagene er både i substans og i måten de undervises på nært forbundet, og vi har dermed ansett det mest hensiktsmessig å utarbeide en felles rapport.

Vi nevner også at vi i forbindelse med utarbeidelse av rapporten hadde et arbeidsmøte med Ingunn Ikdahl fra ressursgruppen, hvor også Herman Bruserud (fagansvarlig i kjøpsrett på første studieår) deltok.

Ingen av fagene reiser noen helt åpenbare kjønnsperspektiver, men visse problemstillinger av mer overgripende karakter som gjelder blant annet diskriminering og likestilling kan ha relevans også her. For eksempel er det mulig å problematisere gyldigheten av kjønnsdiskriminerende avtaler, og mer generelt kontraktsrettslige implikasjoner av diskrimineringsforbudet i Grunnloven. Andre problemstillinger kan være adgangen, eller i noen sammenhenger plikten, til å tilby kjønnsdifferensierte ytelser, og problemstillinger knyttet til å kreve ulik pris fra kvinner og menn for samme eller tilsvarende ytelser (for eksempel hårklipp, forsikringer mv). Foreløpig er slike problemstillinger lite berørt i pensum og i undervisningen, men vi vil vurdere å utarbeide en oppgave til kursopplegget som tar opp slike spørsmål. En slik oppgave vil også kunne være egnet til å utfordre enkelte tilvante forestillinger om kontraktsrettens forhold (eller manglende forhold) til andre rettsområder.

Det er antagelig viktig at bruken av slike eksempler i undervisningen også kan bidra til å belyse mer grunnleggende sider av fagene, og ikke utelukkende har som formål å trekke inn kjønnsperspektivet for dets egen skyld. Siden kjønnsperspektivet i obligasjons- og avtaleretten i utgangspunktet ikke fremstår veldig sentralt, vil det lett kunne virke noe påtvunget og dermed også mot sin hensikt.

Det er nok grunnlag for å hevde at fagene obligasjons- og avtalerett tradisjonelt har hatt en viss mannsdominans når det gjelder hvem som har undervist og utarbeidet læremidler i fagene. Alle lærebøkene som benyttes er fortsatt skrevet av mannlige forfattere.

Forelesningene i faget er imidlertid delt mellom en kvinnelig og en mannlig foreleser, og flere kvinner er engasjert som lærere selv om det nok fortsatt er en viss overvekt av menn.

Vi er usikre på om det bør være et uttalt formål å få inn læremidler skrevet av kvinnelige forfattere, siden utvelgelsen først og fremst bør avhenge av faglig og pedagogisk kvalitet. På lang sikt bør det imidlertid være et mål å rekruttere flere kvinnelige forskere innenfor fagene noe som også vil ha betydning for læremidler. Etter vårt syn er det i lys av dette grunn til å tilstrebe kjønnsbalanse blant lærerkreftene, både med hensyn til kurslærere og rekruttering av yngre forskere, og vi vil som ansvarlige faglærere ha økt bevissthet rundt dette.

For faget [Dynamisk tingsrett](#) svarer ansvarlig faglærer følgende:

I tredjepersonsfagene er en kjønnsrelatert problemstilling temmelig sentral, nemlig ekstinksjonsreglens anvendelse i forhold til ulikekjønnet ekteskapelig felleseie og sameie. Vi føler dette er godt ivarettatt.

Vi arbeider aktivt for å sikre flere kvinnelige forelesere og kursholdere på kort og lang sikt. Det samme gjelder forfattere i litteraturlistene.

For [Obligatorisk kurs](#) er det ikke innhentet rapport

For faget [Selskapsrett](#) har ansvarlig faglærer ikke levert rapport, under er læringskrav og litteratur for høsten 2018:

Hva lærer du?

Det kreves god forståelse av grunnleggende selskapsrettslige prinsipper og av ansvarlige selskapers, aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers rettsforhold, og dessuten kjennskap til SE-selskaper, og norsk filial av utenlandsk foretak (NUF). Innenfor denne rammen omfatter læringskravene:

- Selskapsrettens rettskilder – aksjeloven, allmennaksjeloven, selskapsloven og Høyesteretts praksis, samt relevante EU-direktiver, -forordninger og rettspraksis fra EU-domstolen.
- Rettslige rammer for næringsvirksomhet i selskapsform (registreringslovgivingen, regnskaps- og revisjonslovgivingen, foretaksnavneloven, konkurranseloven, børs- og verdipapirhandelovgivingen og skattelovgivingen).
- Selskapets formål og økonomiske funksjon.
- Begrepene selskap, ansvarlig selskap, aksjeselskap, allmennaksjeselskap, kommandittselskap, indre selskap, og andre eier- og organisasjonsformer så som enkeltmannsforetak, tingsrettslig sameie, samvirkelag, stiftelse og forening.
- Ansvarlige selskapers, aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers rettsforhold skal omfatte: Selskapsdeltakerne og deres rettsstilling; stiftelse og registrering; selskapsavtalen i ansvarlig selskap og vedtekt og aksjonæravtale i aksjeselskap og allmennaksjeselskap; selskapsdeltakernes ansvar for selskapets forpliktelser; reglene om finansiering av virksomheten, om kapitalinnskudd, og om deltakernes rett til selskapsformuen (utdelinger); organisasjon og representasjon; eierskifte, konkurs, inntreden, uttreden og utelukking av selskapsdeltaker; mislighold og oppløsning og avvikling.

Beskrivelse av fagområdet

Selskapsretten handler om selskapene og deres rettsforhold. Det meste av økonomisk virksomhet i samfunnet drives gjennom selskaper i privat eller offentlig eie. Selskapsrettens sentrale formuerettslige fokus ligger på tre forhold: Forholdet mellom deltakerne, mellom deltakerne og selskapet, og mellom disse og kreditorene. I moderne selskapsrett legges det også vekt på forholdet mellom selskapet og andre interessenter som ansatte og lokalsamfunn og selskapets samfunnsansvar herunder miljøhensyn.

Selskapsretten omfatter både selskapets og selskapsdeltakernes interne forhold og forholdet mellom selskapet, dets medkontrahenter og andre interessenter. Faget gir en generell og rettssammenlignende gjennomgang av allmennaksjeselskaper, aksjeselskaper og ansvarlige selskaper. Faget har nære tilknytningsspunkter til de andre formuerettslige fagene i tredje studieår. Selskapsformene er karakterisert ved eiernes ulike former for ansvar for selskapets forpliktelser, og faget har tette bånd til obligasjonsrettens behandling av ulike heftelsesformer og reiser særlige spørsmål i tredjepersonvernet.

Litteratur

Innføringslitteratur:

Aarbakke, Magnus og Tore Fjørtoft: § 76 Sammenslutningsrett, Knøphs oversikt over Norges rett, 14. utg. 2014.

eller

Woxholth, Geir: Selskapsrett i et nøtteskall, 3. utg. Oslo 2018

Hovedlitteratur:

Woxholth, Geir: Selskapsrett, 6 utg. 2017 (Unntatt del XIII: Omorganisering og del XIV: Konsernspørsmål)

og

Sjåfjell, Beate: Kan aksjeselskaper sette miljøet foran gevinstkravet? Jussens Venner årgang 46, s. 309-324.

eller

Andenæs, Mads Henry: Selskapsrett. Oslo 2007 Unntatt kapittel 3, 18.7, 29.2, 29.4, 29.5 og 29.6 (Til sammen ca. 270 s)

og

Sjåfjell, Beate: Kan aksjeselskaper sette miljøet foran gevinstkravet? Jussens Venner årgang 46, s. 309-324.

Tilleggs litteratur:

■ Anker-Sørensen, Linn og Beate Sjåfjell: Vår europeiske selskapsrett, 2014. Elektronisk artikkel som vil bli oppdatert årlig (selskapsrettstidsskriftet.no).

■ Andenæs Mads: EU Company Law and the Company Laws of Europe. International and comparative corporate law journal 2009 6(2), s.7-39.

■ Moss, Giuditta Cordero: Internasjonal privatrett på formuesrettens område, 2013, kapittel 6, s. 284- 320.

■ Reiersen, Hedvig Bugge og Beate Sjåfjell: NUF-kaoset i norsk rett – et bidrag til oppklaring, Tidsskrift for rettsvitenskap 2010, s. 423 – 462.

For faget Rettshistorie svarer ansvarlig faglærer følgende:

Rapportens konklusjon og anbefalinger

Rapporten Juss og kjønn konkluderer i sin gjennomgang av Dag Michalsens bok *Rett. En internasjonal historie*, Oslo 2011, som er hovedlitteratur i JUS 3220 Rettshistorie, med at kjønnsintegrasjonen er tilfredsstillende (rapportens side 195). Det foreslås punkter for forbedring, nemlig å ta inn utvikling av reglene om selvbestemt abort, og å gjøre pkt 1.2.5 Rett og sosial struktur i boken obligatorisk. Dette er et avsnitt på 2 sider i innledningskapittelets underavsnitt 1.2. Temaer i rettens historie. Videre anbefaler rapporten å ta inn en tekst som omhandler utviklingen av diskrimineringslæren i nasjonal og internasjonal rett, samt eventuelt en egen forelesning om historiske linjer i kvinners rettslige stilling. Dessuten anbefales det å ta inn et punkt i læringskravene om kvinners stilling i rettshistorien.

Forslag til integreringstiltak

Læringskravene kan kompletteres med følgende setning:

«Det kreves kjennskap til hvordan rettens samspill med samfunnsforhold i vid forstand har hatt virkning for sosiale klasser, etniske skiller og forskjellsbehandling av kjønnene.»

Jeg anbefaler at hele underavsnitt 1.2. tas inn i pensum. Det utgjør litt over 13 sider, men er lett tilgjengelig og bidrar til å forberede studentene på alt som senere diskuteres i boken.

Det er ikke helt enkelt å utvide pensum, fordi hovedlitteraturen allerede fyller det som er normen for sider pr studiepoeng. På den annen side må det understrekes at det er vanskelig å sammenligne lærestoffet i dogmatisk-juridiske fag med lærestoffet i rettshistorie. Studentene skal ikke forholde seg til lovtekster, forarbeider og rettspraksis i tillegg til litteraturen. Jeg anser det derfor som forsvarlig å øke pensum noe; også med tanke på at det gis både forelesninger og kurs i faget, samt at eksamensformen er et kort essay skrevet hjemme over tre dager. Artikkelen som foreslås i rapporten (Hilde Sandvik, «Rettsvitenskapen former kjønnskontrakten: 1811-1870», *Tidsskrift for kjønnsforskning* 02/2012) er en mulighet. Et alternativ kan være Marit Halvorsen, "På vei mot rettslig likestilling i Norge 1850 - 1915" (i Vogt m.fl. *Kvinnenes Kulturhistorie*, Oslo 1988). Begge artikler er imidlertid spesifikt norske i sitt perspektiv, og som sådan ikke i tråd med hovedlitteraturens ambisjon. Foreløpig vil jeg ikke foreslå andre pensumendringer enn den nevnte i Michalsens bok.

Rett. En internasjonal historie er nå under revisjon. Faglærergruppen har sammen med forfatteren gjennomgått boken med sikte på hvilke justeringer som bør gjøres i den nye utgaven. Forfatteren vil bl.a. utvide avsnittet om stemmerettshistorien, og derved bedre beskrive utvikling av borger-begrepet og inkludering av kvinner som fullverdige samfunnsborgere. Det er også naturlig å ta inn et avsnitt om EUs betydning for utvikling av europeiske regler om kjønnsdiskriminering.

Med hensyn til rapportens forslag om abortlovgivningens historie er å si at bokens hovedperspektiv, nemlig internasjonal rettshistorie, forutsetter at også abortlovgivning ses fra denne synsvinkel. De mange ulike lovgivningshistorier som finnes på dette feltet bare i Europa, gjør at temaet er lite egnet for noen bred behandling, men det er nevnt på s 337, og vil bli gjenstand for et eget avsnitt i den nye utgaven.

Når det gjelder undervisningen i rettshistorie mener jeg kjønnsbalansen er godt ivaretatt. Undertegnede har tidligere holdt forelesninger i faget, og kan når som helst gjøre det igjen. Arbeidsdelingen mellom faglærerne er gjort utfra hensiktsmessighetsbetraktninger knyttet til de enkeltes behov og andre plikter. På grunn av den korte tiden som er avsatt til faget i begynnelsen av hvert semester anser jeg det ikke som riktig å utvide forelesningene med en

dobbeltime om kjønnsperspektivet. Men vi vil gjennomgå kursopplegget for å sikre at kjønnsperspektivet fremkommer tilstrekkelig tydelig i oppgaver og undervisning.